

ብዛዕባ ዲሙንሽያ

መረዳእታ ወረቐት ካብ ሽወደናዊ ማእከል ዲሙንሽያ

Demenssjukdomar • faktablad på tigrinja

ዝተፈላለዩ ዓይነታት ዲሙንሽያ

ዲሙንሽያ ምምዝባል ምስትውዓል እውን ይበሃል፡ ንኸትሓስብ፡ ክትውጥንን ክትረዳዳእን ኣጸጋሚ ይገብሮ። እዚ ድማ ብሰንኪ ዝተፈላለዩ ዓይነታት ጉድኣት ሓንጎል እዩ። መብዛሕትኡ ግዜ ምልክታት በብቐሩብ ይውስኹ እሞ ብዘይ ሓገዝ መዓልታዊ ንጥፊታት ንምክያድ ቀስ እንዳበለ ኣጸጋሚ ይገብሮ።

ተፈጥሮኣዊ ክፋል እርጋን ኣይኮነን

ምልክታት ዲሙንሽያ ንነዊሕ እዋን ከም ዘይተርፍ ሳዕቤን እርጋን ይቐጽር ነይሩ። ኣብዚ እዋን እዚ ናብ 100 ዝቐርቡ ዝተፈላለዩ ሕክምናዊ ኩነታት ዲሙንሽያ ከኸትሉ ከም ዝኸእሉ ፈሊጥና ኣለና። ኣካል ተፈጥሮኣዊ እርጋን ኣይኮነን፡ ኣብ እርጋን ግን ብኣግባቡ ዝያዳ ይርኣ። ኣብ ሽወደን ካብ ዘለዉ ዳርጋ 150,000 ዲሙንሽያ ዘለዎም ሰባት፡ እቶም ዝበዝሑ ልዕሊ 75 ዓመት ዝዕድሚኦም እዮም።

ዓይነታት ዲሙንሽያ

ሕማም ኣልዛይመርስ እቲ ዝበዝሐ ዓይነት ዲሙንሽያ ኮይኑ ካብ ኩሎም ሕሙማት 60–70% ይሕዝ። እቲ ካልኣይ ዝበዝሐ ዓይነት ቫስኩላር ዲሙንሽያ ኮይኑ፡ ቫስኩላር ኒውሮኮግኒቲቭ ዲስኦርደር ተባሂሉ ይጽዋዕ። መብዛሕትኡ ግዜ ምስ ሕማም ኣልዛይመርስ ብሓባር ይኸሰት፡ ድሕረኡ መብዛሕትኡ ግዜ ሕውስዋስ ዲሙንሽያ ተባሂሉ ይጽዋዕ።

ካልኣት ዓይነታት ዲሙንሽያ ድማ ኣካላት ለዊ ዲሙንሽያ፡ ቅድመ-መትልሓዊ ዲሙንሽያን ሕማም ፓርኪንሰን ዲሙንሽያን ይርከብዎም። መልፊ ኣልኮላዊ መስተን ጥረ ሓንጎልን እውን ምልክታት ዲሙንሽያ ከስዕቡ ይኸእሉ እዮም።

መብዛሕትኡ ግዜ ብምርሳዕ እዩ ዝጅምር

መብዛሕትኡ ግዜ ቀዳሞት ምልክታት ሕማም ካብ ከባቢኻ ከይተረፈ ኣንፈትካ ምርካብ ምጽጋምን የጠቓልል። ቅድሚ ሕጂ ትገብሮም ዝነበርካ ነገራት ክትውጥንን ክትፍጽሞምን ኣጸጋሚ ይኹን። ቅኑዓት ቃላት ንምርካብ ጸገም እናወሰኸ ምስ ከይ ምልክት ቋንቋ ይጽሎ።

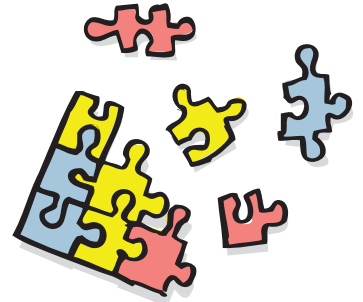
ቁጥዑ፡ ቅዛነትን ለውጢ ገጽብህርይ እውን ኣካል ናይቲ ሕማም ክኸውን ይኸእል። ምልክታት ከከም ዓይነት ዲሙንሽያን ጉድኣትን ይፈላለዩ።

ካብ ቀሊል ክሳብ ከቢድ ዲሙንሽያ

ዲሙንሽያ መብዛሕትኡ ግዜ ንነዊሕ ዓመታት ዝጸንሕ ነዊሕ መስርሕ ኣለዎ። እቲ ሕማም ሓይስቲ ምልክታት ምስ ዝረኣዩን ክእለት ምስ ዝጠፍኡን ቀስ ብቐስ ይምዕብል።

እቲ ሕሙም ኣማስያኡ መዓልታዊ ህይወቱ ንምምሕዳር ዝያዳ ሓገዝን ደገፍን የድልዮ።

እቲ ሕማም መብዛሕትኡ ግዜ ኣብ ሰለስተ ምዕራፋት ይምቀል፡ ቅልል ዝበለ፡ ማእከላይን ከቢድን ዲሙንሽያ።

ነጻርታ ብኣግኡ ምግባር ኣዝዩ ኣገዳሲ እዩ

ዲሙንሽያ እንተጠርጠርካ ምስ ሓኪም ካብ ምርካብ ድሕር ኣይትበል። ቅኑዕ ነጻርታ፡ ሓገዝን ሕክምናዊ ፍወሳ ብቕልጡፍ ንምርካብ ብዘይ ወዓል ሕደር መርመራ ክጅመር ይግባእ። እቲ መርመራ ብርክት ዝበሉ ዝተፈላለዩ ፈተሻታትን መርመራታትን ዘጠቓልል እዩ።

ምስ ዲሙንሽያ ዝመሳሰሉ ምልክታት ከስዕቡ ዝኸእሉን ክፍውሉ ዝኸእሉን ሓያሎ ሕክምናዊ ኩነታት ኣለዉ። ነጻርታ ዲሙንሽ እንተኾይኑ ፡ መድሃኒት ኣብ ገለ ኣጋጣሚታት ነቲ ምልክታት ከቃልሎ ይኸእል። ሓገዝቲ፡ ሓገዝቲ መሳርሒታትን ካልኣት ብርክት ዝበሉ ምትእትታዎትን ንመዓልታዊ ህይወት ከቃልሉ ይኸእሉ።

ናይ መጻኢ ውጥን

ነቲ ዝተጎድኦ ሰብ ይኹን ንኣዝማዱ ብዛዕባ ምልክታት መብርሂ ምርካብ እውን ኣገዳሲ እዩ። ፍልጠት ብዛዕባ እቲ ሕማም ንጽቡቕን ትርጉም ዘለዎን ህይወት ንምውጣን ቀሊል ይገብሮ። መብዛሕትኡ ግዜ ኣብ ተመሳሳሊ ኩነታት ንዝርከቡ ሰባት ተመኩሮታት ምክፋል ዋጋ ዘለዎ ኮይኑ ይስምዓካ።

© Svenskt Demenscentrum

ተወሳኺ ሓበሬታን ወረቐቕትን ብትግርኛ ኣብ መርበብ ሓበሬታ ይርከብ፤ Svenskt Demenscentrum:
www.demenscentrum.se/ti

Svenskt Demenscentrum

Svenskt Demenscentrum, Sveavägen 155, 113 46 Stockholm, (08) 690 58 00, info@demenscentrum.se

www.demenscentrum.se

Demenssjukdomar

FAKTABLAD FRÅN SVENSKT DEMENSCENTRUM

Flera olika demenssjukdomar

Demenssjukdomar, eller kognitiva sjukdomar som de också kallas, gör det svårare att tänka, planera och kommunicera. Det beror på olika typer av skador i hjärnan. Symtomen kommer ofta smygande och gör det allt svårare att klara sina vardagliga aktiviteter utan hjälp.

Inget naturligt åldrande

Demenssymtom betraktades länge som en oundviklig följd av ålderdomen. Numera vet vi att närmare 100 olika sjukdomstillstånd kan leda till demens. Det är inget naturligt åldrande, däremot är det betydligt vanligare i hög ålder. Av de närmare 150 000 personer som har en demenssjukdom i Sverige är de allra flesta äldre än 75 år.

Exempel på demenssjukdomar

Alzheimers sjukdom är den vanligaste demenssjukdomen och står för 60–70 procent av samtliga fall. Näst vanligast är vaskulär demens, även kallad blodkärlsdemens. Den förekommer ofta samtidigt med Alzheimers sjukdom, då brukar man tala om blanddemens.

Andra demenssjukdomar är Lewykroppsdemens, frontotemporal demens och Parkinsons sjukdom med demens. Även alkoholmissbruk och hjärntumörer kan ge demenssymtom.

Börjar ofta med glömska

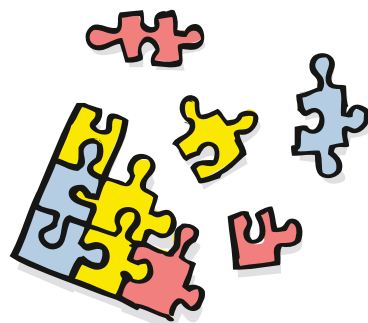
Tidiga tecken på demens är vanligen glömska och ökade besvär med att hitta utanför sin närmiljö. Saker som man tidigare klarade av blir svåra att planera och utföra. Språket drabbas av att man allt oftare får problem att hitta rätt ord.

Även irritation, nedstämdhet och personlighetsförändringar kan höra till sjukdomsbilden. Symtomen varierar beroende på typ av sjukdom och skada.

Från mild till svår demenssjukdom

Demenssjukdomen har ofta ett utdraget förlopp över många år. Sjukdomen utvecklas gradvis, nya symtom tillkommer och förmågor går förlorade. Efterhand behöver den sjuke allt mer hjälp och stöd för att klara sin vardag.

Sjukdomsförloppet brukar delas in i tre faser: mild, medelsvår och svår demenssjukdom.

Tidig diagnos viktig

Tveka inte att kontakta en läkare vid misstanke om demenssjukdom. En utredning bör snarast påbörjas för att i god tid få rätt diagnos, hjälp och behandling. Utredningen omfattar en rad olika tester och undersökningar.

Det finns flera sjukdomstillstånd som kan ge demensliknande symtom och som går att bota. Om en demenssjukdom diagnosticeras kan läkemedel i vissa fall lindra symtomen. Hjälpmedel och en rad andra insatser kan underlätta vardagen.

Planera för framtiden

Det är också viktigt, både för den som är sjuk och för de anhöriga, att få en förklaring till symtomen. Kunskap om sjukdomen gör det lättare att planera för ett bra och meningsfullt liv. Att dela erfarenheter med personer i liknande situation upplevs ofta som värdefullt.

2025 • Svenskt Demenscentrum ©

Fler faktablad på olika språk kan skrivas ut från Svenskt Demenscentrums webbplats:
www.demenscentrum.se/Faktablad

Svenskt Demenscentrum

Svenskt Demenscentrum, Sveavägen 155, 113 46 Stockholm, 08 - 690 58 00, info@demenscentrum.se

www.demenscentrum.se